

**Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
Departament Gospodarki**

**INFORMACJA
O STANIE GOSPODARKI
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
W 2016 ROKU**

Poznań, kwiecień 2017 r.

Spis treści

Synteza sytuacji gospodarczej Polski w 2016 roku.....	s.3
Wybrane symptomy zmian w województwie wielkopolskim	s.4
Wybrane wskaźniki statystyczne województwa wielkopolskiego.....	s.6
Podmioty gospodarki narodowej w województwie wielkopolskim.....	s.9
Rynek pracy i wynagrodzenia w województwie wielkopolskim.....	s.14
Inicjatywy klastrowe w województwie wielkopolskim.....	s.18
Atrakcyjność inwestycyjna województwa wielkopolskiego	s.19
Literatura.....	s.21

SYNTEZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ POLSKI W 2016 ROKU

Według wstępnego szacunku, w IV kwartale 2016 r. produkt krajowy brutto (PKB) był wyższy realnie o 2,7% w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku. Głównym czynnikiem kreującym wzrost PKB był popyt krajowy (wpływ na tempo wzrostu gospodarczego +2,4 p. proc., wobec +2,8 p. proc. w III kwartale 2016 r.), szczególnie spożycie ogółem (+2,6 p. proc.), w tym spożycie w sektorze gospodarstw domowych (+2,1 p. proc.).

Obserwowany od I kwartału 2016 r. i pogłębiający się ujemny wpływ popytu inwestycyjnego (-1,6 p. proc.) mimo większego niż w poprzednim kwartale dodatniego wpływu zmian zapasów (+1,4 p. proc.), przełożył się na negatywny wpływ akumulacji (-0,2 p. proc. Wobec -0,3 p. proc. w III kwartale 2016 r.). W związku z nieco większym wzrostem eksportu niż importu wystąpił pozytywny wpływ eksportu netto na tempo wzrostu gospodarczego (+0,3 p. proc. wobec -0,3 p. proc. w III kwartale 2016 r.).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w IV kwartale 2016 r. była wyższa w skali roku o 2,7% (wobec wzrostu o 4,5% w analogicznym okresie 2015 r.). Wzrost wyższy niż przeciętnie odnotowano m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 10,1%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 5,8%), informacji i komunikacji (o 5,5%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,5%), obsłudze rynku nieruchomości (o 4,1%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 3,0%). W przemyśle wartość dodana brutto zwiększyła się o 2,7%, natomiast w budownictwie była niższa o 9,3% niż w roku poprzednim. W 2016 r. produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była o 3,1% wyższa niż w 2015 r., kiedy odnotowano wzrost o 4,9%. Wzrost produkcji przemysłowej wystąpił w 13 województwach, od 10,2% w podkarpackim do 0,2% w dolnośląskim. W województwach: zachodniopomorskim, łódzkim i kujawsko-pomorskim odnotowano spadek odpowiednio o: 2,8%, 0,7% i 0,6%. Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) realizowana w Polsce w 2016 r. była o 14,1% niższa niż w roku poprzednim, kiedy notowano wzrost o 2,8%. W 2016 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były korzystniejsze od uzyskanych w poprzednim roku. Wzrost przychodów z całokształtu działalności był większy od wzrostu kosztów ich uzyskania, co wpłynęło na poprawę wskaźnika poziomu kosztów. Zwiększył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto. Poprawę większości wskaźników odnotowano w przedsiębiorstwach województw: łódzkiego, podkarpackiego i śląskiego, a pogorszenie – w przedsiębiorstwach województw: świętokrzyskiego, lubelskiego i opolskiego. W ogólnej liczbie badanych podmiotów zmniejszył się udział przedsiębiorstw rentownych, natomiast nieznacznie zwiększył się ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r. było o 3,8% wyższe niż w 2015 r., kiedy notowano wzrost o 3,5%. Zwiększenie wynagrodzeń odnotowano we wszystkich województwach największe w: lubuskim (o 6,1%), zachodniopomorskim (o 5,6%) i wielkopolskim (o 5,3%), a najmniejsze w śląskim (o 1,0%), świętokrzyskim (o 3,1%) i łódzkim (o 3,2%). Zmniejszyła się rozpiętość w relacji do średniego wynagrodzenia w kraju pomiędzy województwami o najwyższym i najniższym przeciętnym wynagrodzeniu brutto w sektorze przedsiębiorstw i wyniosła 39,1 p. proc. (spadek o 0,8 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem). W 2016 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 2,8% wyższe niż w 2015 r. (przed rokiem wzrost o 1,3%).

Zwiększenie odnotowano we wszystkich województwach, największe w pomorskim (o 5,1%), wielkopolskim (o 4,6%) i małopolskim (o 4,5%), najmniejsze w podkarpackim (o 1,0%) i łódzkim (o 1,3%). W końcu grudnia 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1335,2 tys. osób bezrobotnych, tj. o 14,6% mniej niż przed rokiem. Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych odnotowano we wszystkich województwach, od 19,3% w małopolskim do 8,1% w kujawsko-pomorskim.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2016 r. była najniższa od 25 lat i wyniosła 8,3%, tj. o 1,4 p. proc. mniej niż przed rokiem. W skali roku stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich województwach, od 2,1 p. proc. w zachodniopomorskim do 1,1 p. proc. w kujawsko-pomorskim, mazowieckim, opolskim i wielkopolskim. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w województwach: wielkopolskim (5,0%), śląskim (6,6%), małopolskim (6,7%) i mazowieckim (7,2%); najwyższą – w warmińsko-mazurskim (14,2%), kujawsko-pomorskim (12,1%) i podkarpackim (11,6%).

Poprawę sytuacji na rynku pracy wskazują również wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) za IV kwartał 2016 r. Według BAEL odnotowano spadek zarówno liczby bezrobotnych (o 20,9%), jak i stopy bezrobocia (o 1,4 p. proc. do poziomu 5,5%). Wzrosła liczba pracujących (o 0,3%) oraz zwiększył się wskaźnik zatrudnienia (o 0,6 p. proc. do 53,2%). Korzystniejsza była relacja liczby osób niepracujących do pracujących – na 1000 osób pracujących przypadało 880 osób bezrobotnych lub biernych zawodowo (wobec 902 osób przed rokiem).

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w 2016 r. były niższe niż rok wcześniej o 0,6% (wobec spadku 0,9% w 2015 r.). Stopniowe spowolnienie tempa spadku cen konsumpcyjnych obserwowane od połowy roku spowodowane było głównie rosnącą dynamiką cen żywności i napojów bezalkoholowych, a w IV kwartale 2016 r. także wzrostem cen towarów i usług w zakresie transportu.

W IV kwartale 2016 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku wyniósł średnio 0,2%. Wzrost cen obserwowano w 12 województwach, największy w warmińsko-mazurskim (0,6%). W stopniu wyższym niż średnio w kraju wzrosły ceny również w województwach: lubuskim, pomorskim i świętokrzyskim (po 0,5%), opolskim (o 0,4%) oraz kujawsko-pomorskim, łódzkim, małopolskim i wielkopolskim (po 0,3%). W województwach podlaskim i zachodniopomorskim notowano spadek cen (po 0,1%), natomiast w dolnośląskim i podkarpackim ceny pozostały na poziomie z roku poprzedniego.

WYBRANE SYMPTOMY ZMIAN W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Liczba ludności województwa wielkopolskiego systematycznie rośnie. W grudniu 2016 r. wyniosła 3481,6 tys. i w stosunku do 2015 r. zwiększyła się o 6,3 tys. osób (o 0,2%), na co istotny wpływ miała nadwyżka urodzeń żywych nad zgonami i w rezultacie dodatni przyrost naturalny. Współczynnik urodzeń żywych wzrósł o 0,4 pkt w skali roku i wyniósł 11,0‰ – 3. lokata w kraju. Pod względem współczynnika zgonów województwo, z wartością na poziomie równym 9,3‰ (spadek o 0,2 pkt), zajmowało 4 lokatę. W efekcie, współczynnik przyrostu naturalnego, który wzrósł z 1,0‰ do 1,7‰, był najwyższy wśród województw (po województwie pomorskim). Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności poprawiło się w skali roku i wyniosło 0,3.

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego badania aktywności ekonomicznej ludności BAEL, liczba **aktywnych zawodowo** w IV kwartale 2016 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 1626 tys. i była o 22,5% wyższa niż przed rokiem (najwyższy po zachodniopomorskim wzrost w kraju). **Współczynnik aktywności zawodowej** wyniósł 57,9% (2 lokata w kraju obok pomorskiego) i w odniesieniu do IV kwartału 2015 r. wzrósł o 0,2 p. proc.

Liczba osób **pracujących** wyniosła 1551 tys. (9,5% pracujących w kraju) i zwiększyła się o 22,5% w porównaniu z IV kwartałem 2015 r. (największy po zachodniopomorskim wzrost w Polsce). Wzrost liczby pracujących mężczyzn był najwyższy w kraju (23,5%), a kobiet – drugi (22,4%, większy odnotowano w zachodniopomorskim).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2016 r. wyniósł 55,2% (2 lokata po mazowieckim) i był o 0,4 p. proc. wyższy niż przed rokiem; wzrost odnotowano w miastach o 1,8 p. proc. do 56,0% (2 lokata pod względem wielkości wskaźnika), natomiast na wsi – spadek o 1,4 p. proc. do 54,3%.

W IV kwartale 2016 r. liczba osób **bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 75 tys. i w skali roku zwiększyła się o 13,6%. Wielkopolskie należało do dwóch województw (obok zachodniopomorskiego), w których w ujęciu rocznym odnotowano wzrost bezrobotnych. Liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła najbardziej w kraju (o 35,3%), a bezrobotnych kobiet – spadła o 9,4%. Udział osób w wieku poniżej 25 lat był najniższy w Polsce i wyniósł 13,3% wszystkich bezrobotnych, przy czym w odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano jego najgłębszy spadek w skali kraju (o 13,9 p. proc., średnio w kraju spadek o 0,5 p. proc.).

W IV kwartale 2016 r. w województwie wielkopolskim **stopa bezrobocia** według BAEL wyniosła 4,6%. W skali roku odnotowano spadek wskaźnika o 0,4 p. proc. Stopa bezrobocia była niższa w mieście (4,2%, najniższa wartość w kraju po lubuskim, taką samą wartość odnotowano w małopolskim) niż na wsi (5,1%), przy czym zarówno na wsi, jak w mieście odnotowano spadek wskaźnika – odpowiednio o 0,6 p. proc. i o 0,1 p. proc. Stopa bezrobocia kobiet obniżyła się o 1,4 p. proc. do 4,1% (2 lokata), a mężczyzn – wzrosła o 0,4 p. proc. do 5,0%.

Populacja **biernych zawodowo** wynosiła 1183 tys. osób, co stanowiło 42,1% ludności ogółem w wieku powyżej 15 lat (najmniejszy po mazowieckim udział w kraju, taki sam odsetek odnotowano w pomorskim) i w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku ich liczba zwiększyła się o 21,7%, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku 15 lat i więcej o 22,1%.

Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 pracujących nieznacznie zmniejszyła się w skali roku. W IV kwartale 2016 r. na 1000 pracujących przypadało 811 osób biernych zawodowo lub bezrobotnych (823 rok wcześniej).

W sektorze przedsiębiorstw w 2016 r. **przeciętne zatrudnienie** wyniosło 693,0 tys. osób (tj. 12,0% zatrudnionych w Polsce). W porównaniu z 2015 r. wielkopolskie odnotowało najwyższy (po pomorskim) wzrost zatrudnienia w kraju (o 4,6%, wobec 2,8%). **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** ukształtowało się na poziomie 3871 zł i było niższe o 9,5% od średniego wynagrodzenia w kraju.

Przeciętna miesięczna **emerytura i renta** brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1936 zł (o 7,2% mniej niż średnio w kraju), a rolników indywidualnych – 1168 zł (o 1,3% mniej od średniej krajowej).

W 2016 r. spadek **cen towarów i usług konsumpcyjnych** w skali roku w województwie wielkopolskim wyniósł (podobnie jak średnio w kraju) 0,6%. W porównaniu z rokiem poprzednim obniżono ceny m.in. towarów i usług związanych z transportem – o 5,0%,

towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury – o 3,3%, odzieży i obuwia – o 3,1%, oraz artykułów i usług związanych ze zdrowiem – o 1,1% (wobec odpowiednio o: 4,6%, 1,9%, 4,4%, 0,8% – średnio w kraju). W stopniu większym niż przeciętnie podróżała żywność i napoje bezalkoholowe (o 1,1% wobec 0,8%) oraz napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 0,9% wobec 0,7%).

Województwo wielkopolskie w 2016 r. wytworzyło 12,4% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu** i 10,1% produkcji sprzedanej **budownictwa**, co lokowało województwo w obu przypadkach na 3 pozycji w kraju. W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (o 7,9%) oraz spadek produkcji sprzedanej budownictwa (o 8,9%)

W 2016 r. w województwie wielkopolskim **oddano do użytkowania** 16,4 tys. **mieszkań**, co stanowiło 10,1% mieszkań w kraju. W porównaniu z 2015 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 2,4% (wobec wzrostu w kraju o 10,6%). Wzrosła liczba mieszkań w budownictwie spółdzielczym (o 45,2%) oraz przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 10,2%). W budownictwie indywidualnym wystąpił spadek (o 2,5%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była wyższa niż średnio w kraju (100,3 m² wobec 94,4 m²).

Badane przedsiębiorstwa województwa wielkopolskiego w 2016 r. w porównaniu z 2015r. uzyskały lepsze **wyniki finansowe**. Korzystniejsze były też podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Odnotowano poprawę wskaźnika poziomu kosztów z 95,2% do 94,9%.

Wzrósł wskaźnik rentowności obrotu brutto (z 4,8% do 5,1%) i netto (z 4,1% do 4,3%), natomiast wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów pozostał na poziomie roku poprzedniego (5,2%). Udział przedsiębiorstw rentownych w liczbie podmiotów ogółem stanowił 84,8%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności wyniósł 93,8% (wobec odpowiednio 85,4% i 90,6% w 2015 r.).

W 2016 r. **nakłady inwestycyjne** w przedsiębiorstwach województwa wielkopolskiego wyniosły 11797,4 mln zł co stanowiło 9,8% wartości krajowej (4 lokata). W skali roku odnotowano zmniejszenie nakładów o 8,2% (wobec spadku w kraju o 11,5%). Spadek wystąpił w większości sekcji, najgłębszy w obsłudze rynku nieruchomości (o 36,7%). Wzrost odnotowano w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 27,0%). Według sekcji PKD największy udział w nakładach inwestycyjnych miał przemysł (68,4%) oraz handel i naprawa pojazdów samochodowych (22,0%, najwyższy udział w kraju). Nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia stanowiły 59,2%, a na budynki i budowle – 33,3% nakładów inwestycyjnych na środki trwałe.

WYBRANE WSKAŹNIKI STATYSTYCZNE WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

MIEJSCE W SKALI KRAJU

Liczba ludności wg stanu 31.12.2016 r.

POLSKA – 38 433 000

1) województwo mazowieckie – 5365 890

2) województwo śląskie – 4559 200

3) województwo wielkopolskie – 3481 600

4) województwo małopolskie – 3382 300

5) województwo dolnośląskie – 2903 700

Liczba podmiotów gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwo rolne) wg stanu 31.12.2016 r.

POLSKA – 4 237 691

- 1) województwo mazowieckie – 788 008 (18,59% ogółu w kraju)
- 2) województwo śląskie – 467 090 (11,02%)
- 3) województwo wielkopolskie – 414 798 (9,78%)**
- 4) województwo małopolskie – 371 107 (8,75%)
- 5) województwo dolnośląskie – 361 307 (8,52%)

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg stanu 31.12.2016 r.

POLSKA – 2 968 786

- 1) województwo mazowieckie – 506 488 (17,06% ogółu w kraju)
- 2) województwo śląskie – 331 065 (11,15%)
- 3) województwo wielkopolskie – 299 906 (10,1%)**
- 4) województwo małopolskie – 267 195 (9,0%)
- 5) województwo dolnośląskie – 234 658 (7,9%)

Liczba spółek handlowych (w tym: z udziałem kapitału zagranicznego) wg stanu 31.12.2016 r.

POLSKA – 501 056

- 1) województwo mazowieckie – 158 490 (36 236)
- 2) województwo śląskie – 51 813 (7 145)
- 3) województwo wielkopolskie – 49 251 (7 364)**
- 4) województwo dolnośląskie – 41 099 (8 046)
- 5) województwo małopolskie – 40 150 (5 906)

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.

POLSKA – 5 760 212 osób

- 1) województwo mazowieckie – 1 389 956 osób
- 2) województwo śląskie – 731 722 osób
- 3) województwo wielkopolskie – 693 027 osób**
- 4) województwo dolnośląskie – 462 249 osób
- 5) województwo małopolskie – 460 392 osób

Stopa bezrobocia rejestrowanego (liczba bezrobotnych) w grudniu 2016 r.

POLSKA – 8,3% (1 335 200 os.)

- 1) województwo wielkopolskie – 5,0% (77 700 os.)**
- 2) województwo śląskie – 6,6% (120 000 os.)
- 3) województwo małopolskie – 6,7% (96 500 os.)
- 4) województwo mazowieckie – 7,2% (188 900 os.)
- 5) województwo dolnośląskie – 7,3% (85 900 os.)
- województwo pomorskie – 7,3% (64 100 os.)

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r.

POLSKA – 4277,03 zł

- 1) województwo mazowieckie – 5165,96 zł
- 2) województwo śląskie – 4372,86 zł
- 3) województwo dolnośląskie – 4370,08 zł
- 4) województwo pomorskie – 4358,51 zł
- 5) województwo małopolskie – 4065,97 zł
- 6) województwo zachodniopomorskie – 3947,04 zł
- 7) województwo opolskie – 3871,74 zł
- 8) województwo wielkopolskie – 3870,60 zł**

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w grudniu 2016 r.

POLSKA – 4635,02 zł

- 1) województwo mazowieckie – 5433,51 zł
- 2) województwo śląskie – 5043,64 zł
- 3) województwo dolnośląskie – 4855,65 zł
- 4) województwo pomorskie – 4678,68 zł
- 5) województwo łódzkie – 4374,28 zł
- 6) województwo zachodniopomorskie – 4318,24 zł
- 7) województwo małopolskie – 4307,70 zł
- 8) województwo opolskie – 4134,48 zł
- 9) województwo wielkopolskie – 4097,12 zł**

Wielkość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach powyżej 49 zatrudnionych wg stanu 31.12.2016 r.

- 1) województwo mazowieckie – 37671,3 mln zł
- 2) województwo śląskie – 14660,2 mln zł
- 3) województwo dolnośląskie – 13364,8 mln zł
- 4) województwo wielkopolskie – 11797,3 mln zł**
- 5) województwo małopolskie – 7683,2 mln zł

Udział województwa wielkopolskiego w tworzeniu PKB (2015)

POLSKA – 1 798 302 mln zł

- 1) województwo mazowieckie – 22,1% (398 158 mln zł)
- 2) województwo śląskie – 12,4% (222 955 mln zł)
- 3) województwo wielkopolskie – 9,8% (176 720 mln zł)**
- 4) województwo dolnośląskie – 8,4% (151 450 mln zł)
- 5) województwo małopolskie – 7,9% (142 038 mln zł)

PKB województwa wielkopolskiego w kwotach bezwzględnych/na osobę

2009: 127,3 mld zł / 37 424 zł

2010: 131,8 mld zł / 38 629 zł

2011: 142,2 mld zł / 41 285 zł

2012: 150,3 mld zł / 43 425 zł
2013: 159,7 mld zł / 46 135 zł
2014: 166,5 mld zł / 48 014 zł
2015: 176,7 mld zł / 50 870 zł

PKB województwa wielkopolskiego w porównaniu z wybranymi regionami partnerskimi
(dane odnoszące się do 2015 r.)

Prowincja Hainaut (Belgia): 31 476 mln € (0,21 % w skali UE)
Region Marche (Italia): 40 593 mln € (0,27%)
Wielkopolska: 42 236 mln € (0,28%)
Brandenburgia (Niemcy): 65 443 mln € (0,44%)
Bretania (Francja): 91 636 mln € (0,62%)
Północna Brabancja (Niderlandy): 102 154 mln € (0,69%)
Region Emilia-Romania (Italia): 149 525 mln € (1,01%)
Hesja (Niemcy): 264 046 mln € (1,79%)
Dolna Saksonia (Niemcy): 259 121 mln € (1,76%)

PKB województwa wielkopolskiego w porównaniu z wybranymi państwami europejskimi
o zbliżonej liczbie ludności w 2015 r.

Irlandia – 255 815 mln €
Chorwacja – 43 847 mln €
Wielkopolska – 42 236 mln €
Słowenia – 38 570 mln €
Litwa – 37 331 mln €
Łotwa – 24 368 mln €
Estonia – 20 252 mln €

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Jednym z istotnych czynników rozwoju regionu jest jego potencjał ekonomiczny. Kluczowym komponentem tego potencjału pozostają podmioty gospodarki narodowej, których liczebność, struktura i działalność determinuje poziom rozwoju regionalnego.

W dniu 31.12.2016 r. w rejestrze REGON dla województwa wielkopolskiego ujętych było 414 798 podmiotów gospodarki narodowej bez osób fizycznych prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. W ciągu roku kalendarzowego ich liczba zwiększyła się o 4933 podmiotów (1,2%). Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej w 2016 r. zarejestrowanych było na terenie miasta Poznania (110,5 tys.) i subregionu poznańskiego (84,4 tys.). Stanowiły one odpowiednio 26,6% i 20,3% zarejestrowanych ogółem w województwie. Utrzymana została dotychczasowa tendencja wzrostu liczby podmiotów (Poznań + 1710 – subregion poznański +1487). W pozostałych subregionach województwa wielkopolskiego wzrost liczby podmiotów był zdecydowanie niższy (subregiony: piłski 179, kaliski 463, koniński 455 oraz leszczyński 639).

W 2016 r. inwestował co drugi podmiot gospodarki narodowej w województwie (równe 50% firm), co oznacza 2 p.proc. wzrostu w ujęciu rocznym. Wynik jest też nieznacznie wyższy od

średniej dla kraju, która wynosi 49%. Najwyższy odsetek przedsiębiorców inwestował w podregionie leszczyńskim – 59%. Na kolejnych miejscach znaleźli się przedsiębiorcy z Poznania (51%), podregionu poznańskiego (49%) oraz konińskiego (49%). Najrzadziej inwestowali przedsiębiorcy z podregionu kaliskiego (45%) i pilskiego (44%). W kolejnych miesiącach w wielkopolskim zamierza inwestować 37% przedsiębiorców, to o 2 p.proc. mniej niż średnio w kraju. Najwięcej inwestycji planują przedsiębiorcy z kaliskiego (51%), najmniej z leszczyńskiego (29%) i pilskiego (32%). W podregionach poznańskim i konińskim inwestycje będzie prowadzić 38% przedsiębiorców, a w Poznaniu 35%.

W Wielkopolsce przedsiębiorcy realizują inwestycje, żeby poprawić efektywność (59%), dokonać wymiany środków trwałych (40%) oraz w odpowiedzi na popyt na produkty i usługi firmy na rynku (22%).

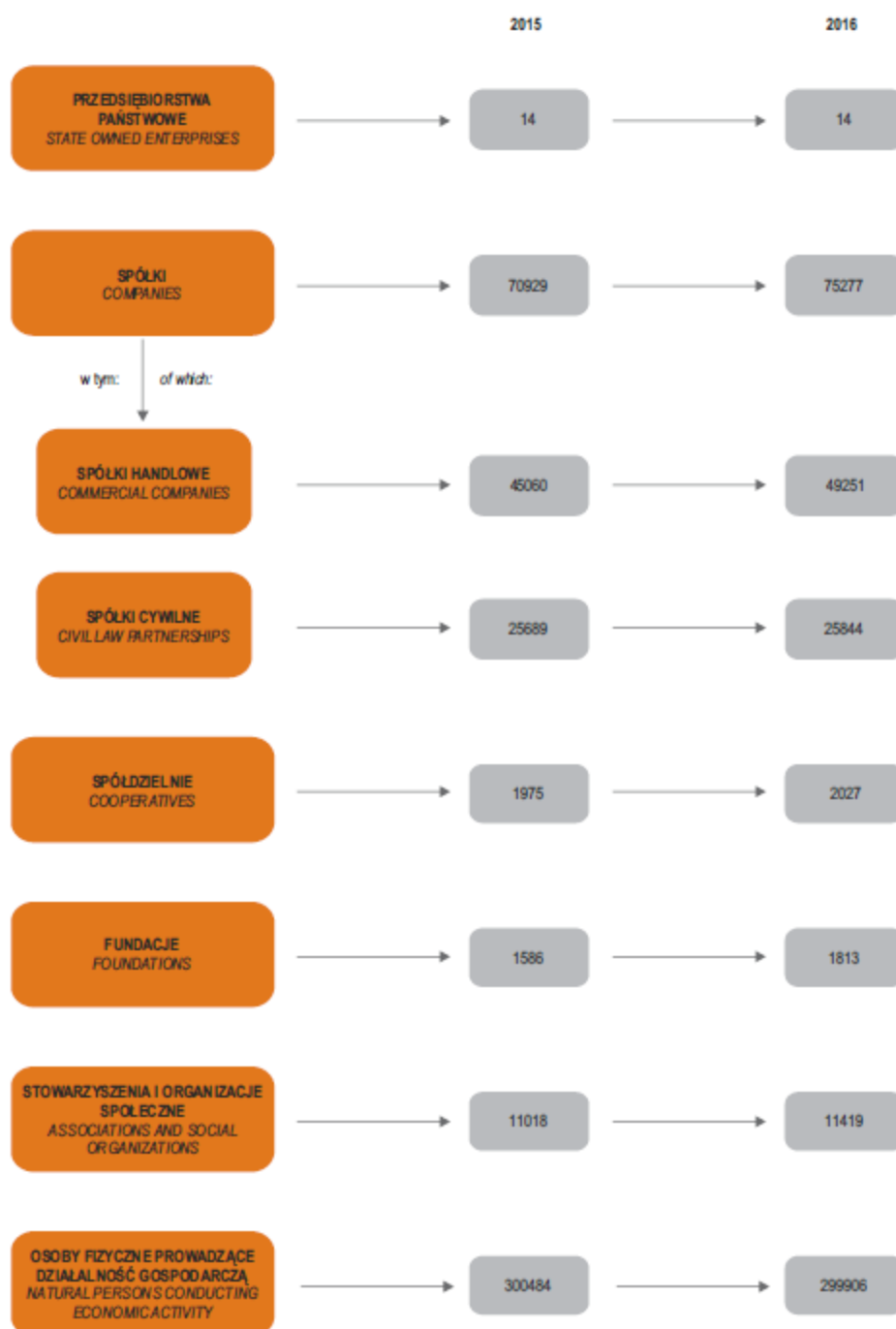
Odsetek innowacyjnych firm oraz nakłady na innowacje w województwie wielkopolskim pozostawał nadal nieznacznie poniżej średniej krajowej. W 2016 r., 23% przedsiębiorców w Wielkopolsce wprowadziło innowacje produktowe (w kraju odsetek ten wynosi 24%). Najlepszy pod tym względem jest podregion kaliski (27%), najgorszy Poznań (21%). Natomiast, innowacje procesowe w województwie wprowadziło 15% (średnia dla kraju to 17%). Najlepszym pod tym względem było miasto Poznań, na przeciwnym biegunie znalazły się podregiony: pilski i poznański.

W Wielkopolsce eksportuje coraz więcej firm. W 2016 r. odsetek eksporterów wyniósł 15% (13% w ubiegłym roku). Było to jednak o 3 pp. mniej niż średnio w kraju. Najwięcej eksporterów jest wśród przedsiębiorców z Poznania (21%) i podregionu konińskiego (17%). W kolejnym roku, odsetek eksporterów wzrośnie do 19% (tym samym zrówna się ze średnią dla kraju). W Poznaniu (24%) i podregionie kaliskim (22%) będzie eksportować najwięcej firm. Zgodnie z **Ogólnym Wskaźnikiem Koniunktury Mikro i Małych Firm** – miernikiem nastrojów przedsiębiorców w województwie wielkopolskim oceny 2016 roku są zbliżone do średniej dla kraju i wynoszą 95,3 pkt (średnia dla kraju to 95,4 pkt). Natomiast ocena przyszłych 12 miesięcy jest nieco gorsza w porównaniu ze średnią krajową – 97,4 pkt vs. 97,9 pkt. Najlepiej ubiegłe 12 miesięcy ocenili przedsiębiorcy z podregionu kaliskiego, najgorzej ci z konińskiego. Najlepiej perspektywy 2017 roku oceniają przedsiębiorcy z podregionu pilskiego, a najgorzej podregionu poznańskiego.

Średnia wartość Wskaźnika dla województwa (wypadkowa ocen ostatnich i kolejnych 12 miesięcy) wyniosła 96 pkt i była o prawie 3 pkt wyższa od średniej z lat 2010 -2015. Podobnie jak dwa lata temu wynik ten był niższy o 1 pp. w porównaniu ze średnią dla kraju, która wyniosła 97 pkt.

Ogólny Wskaźnik Koniunktury kalkulowany jest na podstawie ocen przedsiębiorców w ośmiu obszarach: ogólnej sytuacji gospodarczej, sytuacji branży, firmy, przychodów firmy, wyniku finansowego firmy, zatrudnienia, dostępności zewnętrznego finansowania i oczekiwania na zapłatę. Zatrudnienie oraz sytuacja firmy to obszary, które wielkopolscy przedsiębiorcy ocenili najlepiej. W województwie wielkopolskim najbardziej dynamicznie rozwijają się spółki handlowe. Według stanu w dniu 31.12.2016 r. zarejestrowanych było 49 251 takich jednostek – o 4 191 więcej (+8,1%) niż przed rokiem. W ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej województwa spółki handlowe stanowiły 10,9% (wzrost o +1,0% w porównaniu do ubiegłego roku). O 4,9% wzrosła również liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego – 7364 (2015: 7127). Najliczniejszą grupą podmiotów gospodarki narodowej pozostawały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W porównaniu z poprzednim rokiem ich liczba jednak zmniejszyła i w końcu grudnia 2016 roku wyniosła 299 906.

Podmioty gospodarki narodowej w województwie wielkopolskim wg wybranych form prawnych (31.12.2015 r. > 31.12.2016 r.)

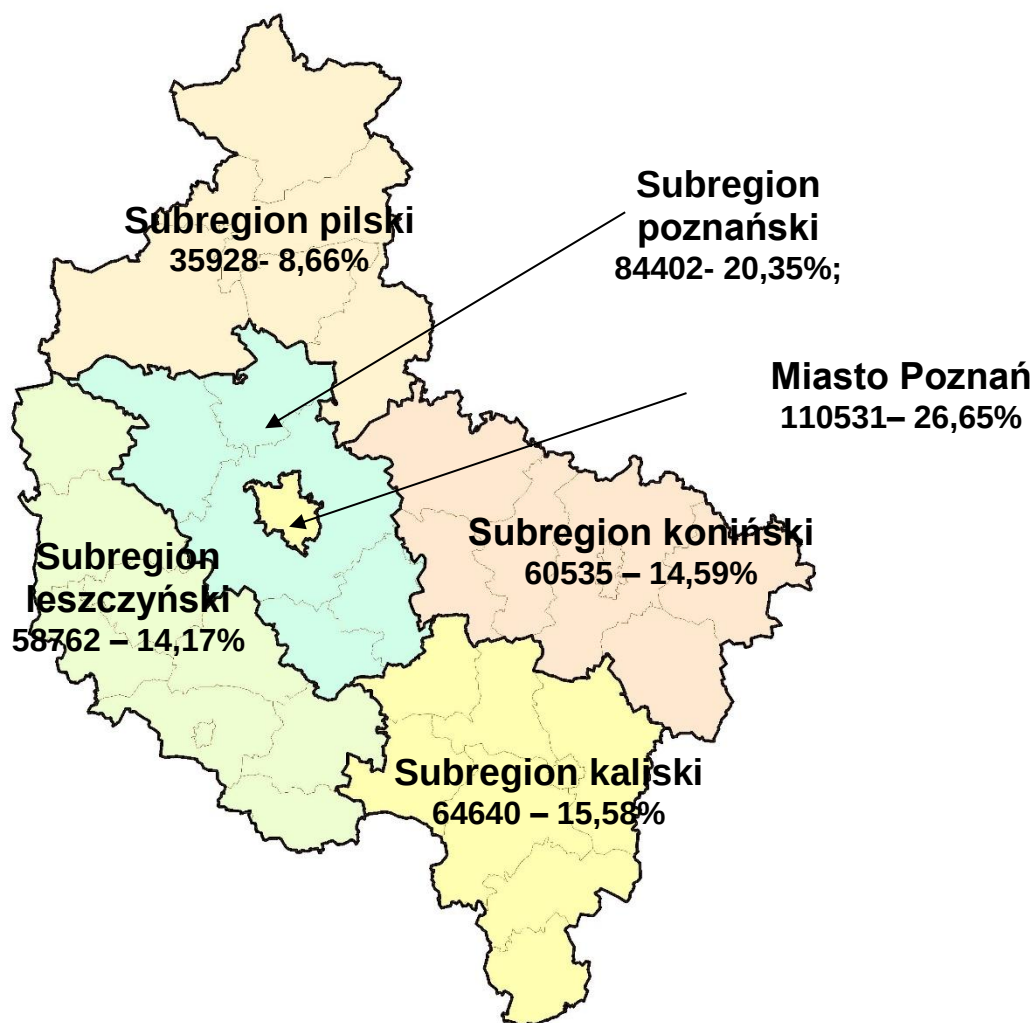

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji PKD

Wyszczególnienie Stan 31.12.2015 Stan 31.12.2016	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny (w tym osoby fizyczne)
OGÓŁEM	409865 414798	9653 9703	396329 (300484) 400567 (299906)
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11354 11447	75 74	11225 (9179) 11321 (9178)
Przemysł	42110 42283	352 358	41420 (30219) 41563 (30027)
Budownictwo	51997 52860	66 68	51584 (44638) 52406 (44968)
Handel/naprawa pojazdów samochodowych	105188 103548	38 48	104449 (82303) 102727 (79863)
Transport i gospodarka magazynowa	24172 24520	48 50	23946 (21225) 24246 (21248)
Zakwaterowanie i gastronomia	9639 9685	91 96	9480 (7169) 9509 (7074)
Informacja i komunikacja	12553 13208	23 26	11998 (8240) 12634 (8609)
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11800 11525	12 11	11664 (9908) 11380 (9530)
Obsługa rynku nieruchomości	16972 17748	2426 2445	14357 (3353) 15061 (3438)
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	39831 41352	147 178	39171 (31874) 40589 (32495)
Administrowanie i działalność wspierająca	12347 12760	21 22	12187 (9959) 12542 (10085)
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne Edukacja	2749 2748	876 871	1873 (9) 1876 (9)
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14075 14394	4384 4366	9654 (6646) 9988 (6832)
	21990 22591	556 552	21357 (19482) 21952 (20011)

Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6730 6939	520 552	6185 (2836) 6385 (2920)
Pozostała działalność usługowa	25787 26290	18 16	25698 (13443) 26133 (13618)
Organizacje i zespoły eksterytorialne	8 9	0 0	8 9

**Podmioty gospodarki narodowej w województwie wielkopolskim
w podziale na subregiony (stan 31.12.2016 r.)**

RYNEK PRACY I WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Rynek pracy

W grudniu 2016 r. w województwie wielkopolskim utrzymała się tendencja wzrostowa przeciętnego miesięcznego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw, w odniesieniu do analogicznego okresu 2015 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego osiągnęła poziom niższy aniżeli przed rokiem i w dalszym ciągu była najniższa w kraju. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw** w grudniu 2016 r. wyniosło 698,4 tys. osób, tj. o 0,2% więcej niż w listopadzie 2016 r. i o 4,4% więcej niż przed rokiem. W grudniu 2015 r. wzrost zatrudnienia w ujęciu miesięcznym wyniósł 0,2%, a w skali roku 3,0%.

W grudniu 2016 r., tak jak w poprzednich miesiącach, największy wzrost zatrudnienia w ujęciu rocznym zanotowały przedsiębiorstwa z sekcji informacja i komunikacja (o 9,6%). Przeciętne zatrudnienie zwiększyło się także w jednostkach związanych m.in. z handlem; naprawą pojazdów samochodowych (o 7,3%) oraz zakwaterowaniem i gastronomią (o 6,8%). Największy spadek zatrudnienia w dalszym ciągu dotyczył górnictwa i wydobywania (o 16,5%). W strukturze zatrudnienia przedsiębiorstw niezmiennie dominują dwie sekcje: przetwórstwo przemysłowe (43,1% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw) oraz handel; naprawa pojazdów samo-cho-dowych (30,8%). Na poziomie działów wciąż wyróżniają się pod tym względem przedsiębiorstwa handlu detalicznego (20,7% ogółu zatrudnionych) i hurtowego (8,8%) oraz podmioty zajmujące się produkcją artykułów spożywczych (7,3%) i mebli (6,3%). W okresie styczeń-grudzień 2016 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw kształtowało się na poziomie 693,0 tys. osób i w ciągu roku zwiększyło się o 4,6% (w 2015 r. roczny wzrost zatrudnienia wyniósł 4,1%). Podobnie jak w grudniu, w całym roku 2016 przeciętne zatrudnienie najbardziej zwiększyło się w sekcjach informacja i komunikacja (o 10,1%) oraz zakwaterowanie i gastronomia (o 7,8%), a największy spadek odnotowały przedsiębiorstwa zajmujące się górnictwem i wydobywaniem (o 10,1%).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	XII 2016		I-XII 2016	
	w tys.	XII 2015=100	w tys.	I-XII 2015=100
O g ół e m .	698,4	104,4	693,0	104,6
w tym:				
Przemysł	325,0	103,8	322,9	104,7
górnictwo i wydobywanie	4,7	83,5	5,3	89,9
przetwórstwo przemysłowe	300,9	104,3	298,5	105,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	7,9	100,3	7,9	98,4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	11,4	103,9	11,3	104,2
Budownictwo	35,3	99,7	36,1	100,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	214,9	107,3	211,2	106,4
Transport i gospodarka magazynowa	45,1	105,4	44,7	104,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	6,2	106,8	6,1	107,8
Informacja i komunikacja	11,3	109,6	11,3	110,1
Obsługa rynku nieruchomości ^a	7,4	99,9	7,4	99,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	14,0	97,5	14,1	96,4
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	28,3	100,7	28,3	103,0

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W końcu grudnia 2016 r. **liczba bezrobotnych** zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 77,7 tys. osób i była o 0,3 tys. (o 0,3%) większa niż w poprzednim miesiącu, ale o 15,6 tys. (o 16,7%) mniejsza niż w grudniu 2015 r. Kobiety stanowiły 58,8% ogółu zarejestrowanych

bezrobotnych (przed rokiem 57,7%). **Stopa bezrobocia rejestrowanego** w grudniu 2016 r. wyniosła 5,0%, podobnie jak przed miesiącem, a jednocześnie była o 1,1 p. proc. niższa od notowanej przed rokiem. Wskaźnik dla Polski wyniósł 8,3%, co w stosunku do listopada 2016 r. oznacza wzrost o 0,1 p. proc., ale w odniesieniu do grudnia 2015 r. – spadek o 1,4 p. proc. Stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim pozostała najniższa w kraju. Poza wielkopolskim, wskaźnik niższy od krajowego w grudniu 2016 r. odnotowało jeszcze pięć województw: śląskie (6,6%), małopolskie (6,7%), mazowieckie (7,2%) oraz dolnośląskie oraz pomorskie (7,3%). Natężenie bezrobocia nie jest jednakowe w całym województwie; największe obserwuje się wciąż w jego wschodniej i północnej części. W grudniu 2016 r. najwyższą stopę bezrobocia notowano w powiatach konińskim (14,2% wobec 15,0% w grudniu 2015 r.) i chodzieskim (10,4% wobec 11,2%), w Koninie (10,3% wobec 11,2%), a także w powiatach kolskim (10,1% wobec 12,8%) i złotowskim (10,1% wobec 12,1%). Najniższe wskaźniki utrzymały się w Poznaniu (1,9% wobec 2,4% przed rokiem) oraz w powiatach kępińskim (2,2% wobec 2,6%) i poznańskim (2,3% wobec 2,7%).

W grudniu 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowano 12,8 tys. osób bezrobotnych, tj. o 1,6% więcej niż przed miesiącem, ale o 22,7% mniej niż przed rokiem. Udział osób rejestrujących się po raz kolejny w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych w stosunku do grudnia 2015 r. zmniejszył się o 0,4 p. proc. (do 86,9%). Zmalał również udział dotychczas niepracujących (o 0,1 p. proc. do 17,3%). W końcu grudnia 2016 r. bez prawa do zasiłku pozostawało 65,3 tys. bezrobotnych, a ich udział w liczbie bezrobotnych ogółem w skali roku wzrósł o 0,3 p. proc. (do 84,1%). Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu grudnia 2016 r. stanowili 84,6% ogółu bezrobotnych (przed rokiem 85,7%). Udział długotrwale bezrobotnych, stanowiących najbardziej liczną grupę wśród zarejestrowanych ogółem, w skali roku zmniejszył się o 0,1 p. proc. i wyniósł 49,0%. Zmniejszył się również odsetek osób bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku życia (o 2,4 p. proc. do 29,0%, w tym poniżej 25 roku życia – o 2,1 p. proc. do 14,6%). Zwiększył się natomiast udział bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (o 2,5 p. proc. do 19,7%), a także osób powyżej 50 roku życia (o 0,7 p. proc. do 27,0%), korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 0,2 p. proc. do 2,4%) oraz bezrobotnych posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia (o 0,1 p. proc. do 0,2%). Na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem pozostał udział niepełnosprawnych (7,9%). Liczba bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji we wszystkich wymienionych kategoriach, z wyjątkiem bezrobotnych posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia, obniżyła się w skali roku. Największy spadek dotyczył liczby bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku (o 23,2%, w tym poniżej 25 roku – o 27,1%) oraz długotrwale bezrobotnych (o 16,9%). W grudniu 2016 r. do urzędów pracy zgłoszono 7,7 tys. ofert zatrudnienia, tj. o 0,6 tys. mniej niż przed miesiącem i o 0,5 tys. mniej niż przed rokiem. W końcu miesiąca na 1 ofertę pracy przypadało 13 bezrobotnych (przed miesiącem 11, przed rokiem 21). 1,5 p. proc. do 12,4%), zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (o 0,6 p. proc. do 5,1%) oraz absolwentów (o 0,3 p. proc. do 9,9%).

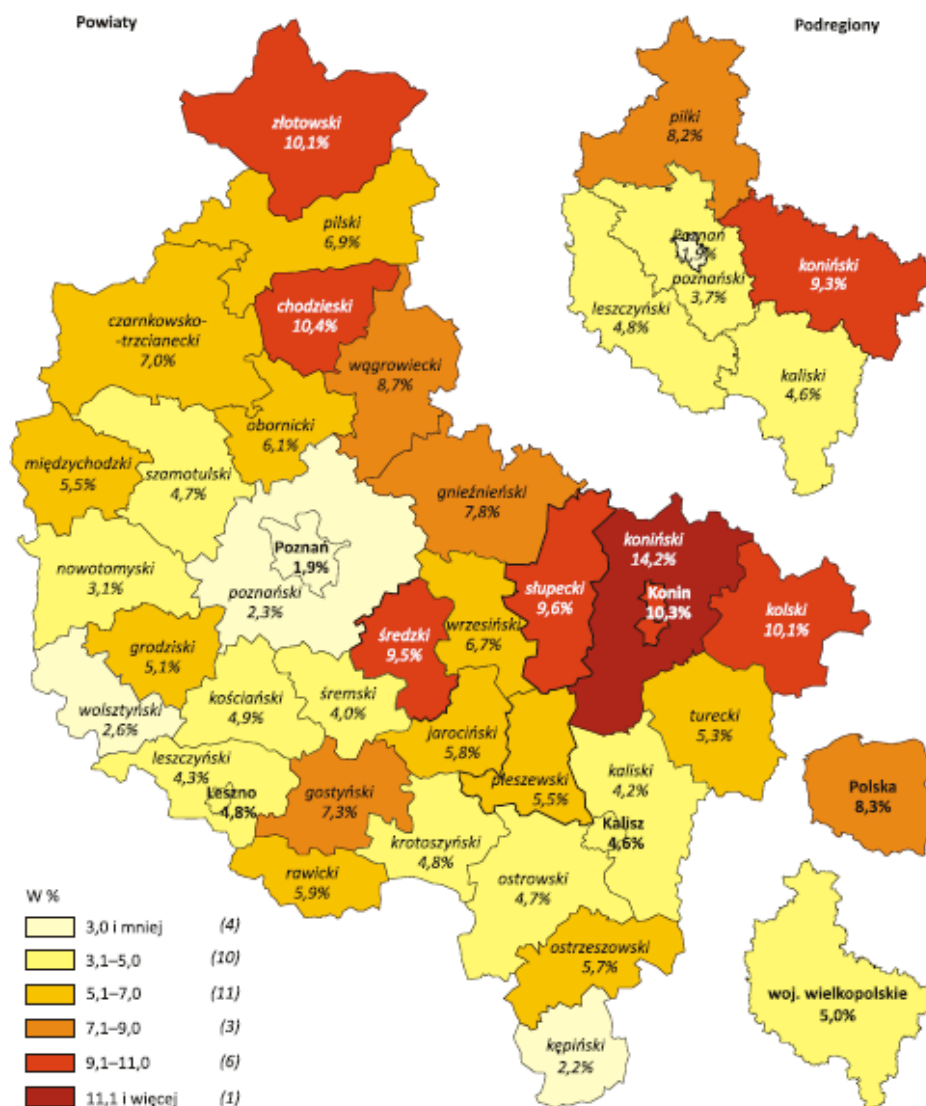
W grudniu 2016 r. z ewidencji bezrobotnych wyrejestrowano 12,6 tys. osób, tj. o 1,4% mniej niż przed miesiącem i o 17,4% mniej niż w grudniu 2015 r. Z tytułu podjęcia pracy (głównej przyczyny wyrejestrowania) z rejestru bezrobotnych wyłączono 7,6 tys. osób (przed rokiem 9,3 tys.). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych bezrobotnych w ujęciu rocznym zmniejszył się o 0,4 p. proc. (do 60,6%). Zmalał również odsetek osób wyrejestrowanych w związku z rozpoczęciem szkolenia lub stażu u pracodawców (o 1,4 p. proc. do 3,7%). Wzrósł natomiast udział bezrobotnych wykreślonych z ewidencji w wyniku dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego (o 0,5 p. proc. do 4,2%), nabycia praw

emerytalnych lub rentowych (o 0,2 p. proc. do 0,9%) oraz niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Wielkopolsce w poszczególnych miesiącach 2016 roku

styczeń	6,5%	lipiec	5,3%
luty	6,5%	sierpień	5,2%
marzec	6,3%	wrzesień	5,1%
kwiecień	6,0%	październik	5,0%
maj	5,7%	listopad	5,0%
czerwiec	5,4%	grudzień	5,0%

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG POWIATÓW I PODREGIONÓW
W 2016 R.
Stan w końcu grudnia

W nawiasach podano liczbę powiatów.

Wynagrodzenia

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim w grudniu 2016 r. wyniosło 4097,12 zł i wzrosło o 4,5% w porównaniu z poprzednim miesiącem oraz o 4,9% w relacji do grudnia 2015 r. Przed rokiem wzrost wynagrodzeń wyniósł 4,9% w ujęciu miesięcznym i 3,0% w stosunku rocznym. W porównaniu z grudniem 2015 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie zwiększyło się we wszystkich obserwowanych sekcjach sektora przedsiębiorstw. Największy wzrost wynagrodzeń dotyczył jednostek związanych z górnictwem i wydobywaniem (o 9,1%) oraz działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (o 8,8%). Najwyższe wynagrodzenie w grudniu 2016 r. otrzymali zatrudnieni w sekcjach wytwarzanie oraz zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (wyższe o 57,9% od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw), informacja i komunikacja (wyższe o 56,3%) oraz górnictwo i wydobywanie (o 55,9% wyższe). Najniższe pozostawało wynagrodzenie zatrudnionych w przedsiębiorstwach z sekcji zakwaterowanie i gastronomia (o 34,5% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw) oraz administrowanie i działalność wspierająca (niższe o 20,6%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	XII 2016		I-XII 2016	
	w zł	XII 2015=100	w zł	I-XII 2015=100
O g ó ł e m	4097,12	104,9	3870,60	105,3
w tym:				
Przemysł	4300,18	102,7	4086,59	104,0
górnictwo i wydobywanie	6388,31	109,1	4986,68	100,5
przetwórstwo przemysłowe	4189,25	102,7	4011,17	104,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	6469,43	102,0	6521,67	99,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	4856,41	103,1	3960,20	103,3
Budownictwo	4538,10	108,2	4209,93	105,2
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	3574,43	108,2	3431,35	107,2
Transport i gospodarka magazynowa	3796,12	108,3	3601,51	107,6
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	2682,55	107,8	2588,91	106,2
Informacja i komunikacja	6403,68	103,7	6293,18	106,1
Obsługa rynku nieruchomości ^a	5095,39	108,3	4525,06	103,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	5561,37	108,8	5274,78	111,5
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	3253,26	102,2	3003,42	103,3

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W roku 2016 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 3870,60 zł, tj. o 5,3% wyższym od notowanego przed rokiem (w 2015 r. roczny wzrost wynagrodzeń wyniósł 2,6%). W porównaniu z 2015 r. przeciętne wynagrodzenie zwiększyło się we wszystkich obserwowanych sekcjach sektora przedsiębiorstw, z wyjątkiem wytwarzania oraz zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, gdzie zanotowano spadek o 0,8%. W 2016 r. największy wzrost przeciętnych wynagrodzeń obserwowano w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 11,5%), ale także w przedsiębiorstwach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (o 7,6%) oraz handlem; naprawą pojazdów samochodowych (o 7,2%).

INICJATYWY KLASTROWE W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Przedsiębiorstwa województwa wielkopolskiego doceniają korzyści wynikające z różnych form współpracy w ramach klastrów – współdziałania opartego na geograficznej koncentracji. Przedsiębiorstwa, jednostki naukowe wraz z otoczeniem biznesowym oraz samorządy lokalne wiążą się siecią pionowych i poziomych zależności zapewniając możliwość synergicznej współpracy gospodarczej przy jednoczesnym zachowaniu konkurencji pomiędzy poszczególnymi firmami klastra.

Pod względem liczby podmiotów funkcjonujących w wybranych sektorach gospodarki, odpowiadających działalności inicjatyw klastrowych funkcjonujących w województwie wielkopolskim, największymi pozostają: budownictwo (45 tys.), medycyna (20 tys.), transport i logistyka (17 tys.) motoryzacja (16 tys.), turystyka (14 tys.), edukacja (13 tys.) i ICT (12 tys.). Z kolei koncentracja podmiotów z poszczególnych klastrów w województwie wielkopolskim na tle kraju wskazuje, że największą koncentracją charakteryzuje się klastery kotlarski. Choć dynamika liczby podmiotów w tej branży w latach 2009-2015, nie była najwyższa spośród badanych sektorów, to charakteryzowała się najwyższym wzrostem koncentracji w tym okresie. Ponad połowa (54%) nowych podmiotów zarejestrowanych w całym kraju w branży kotlarskiej powstała w Wielkopolsce. Podobna sytuacja dotyczy producentów mebli, gdzie udział województwa wielkopolskiego we wzroście liczby podmiotów w całej Polsce wyniósł 23%. W następstwie tego województwo wielkopolskie w obu wspomnianych klastrach – kotlarskim i meblarskim – posiada silną koncentrację podmiotów na tle Polski. Niemniej jednak istotną różnicą pomiędzy obiema branżami jest ich liczebność, podczas gdy producentów mebli w Wielkopolsce przybyło 863 w wspomnianym okresie, to w branży kotlarskiej wzrost był 27 razy mniejszy i wyniósł 32 podmioty.

Poza klastrem kotlarskim i meblarskim, silną koncentrację podmiotów w Wielkopolsce obserwuje się w rolnictwie, które stanowi potencjał dla rozwoju klastrów opierających się o przemysł spożywczy czy zagospodarowanie odpadów rolniczych. Poza wymienionymi środowiskami klastrowymi, silną koncentracją w województwie wielkopolskim na tle kraju charakteryzują się również: motoryzacja, obróbka metali, sektor spożywczy i gospodarka odpadami.

W 2012 roku 17 aktywnych inicjatyw klastrowych z terenu Wielkopolski wraz ze współdziałającym z nimi otoczeniem biznesu oraz jednostkami badawczo-rozwojowymi utworzyło Stowarzyszenie *Wielkopolskie Centrum Klasteringu*. Strategicznymi celami Stowarzyszenia pozostają: (1) integracja środowiska regionalnych liderów oraz animatorów powiązań kooperacyjnych oraz inicjatyw klastrowych, (2) budowa wspólnej przestrzeni społeczno-gospodarczej, sprzyjającej wdrożeniom innowacji (stworzenie Regionalnego Ekosystemu Klastrowego), (3) przekształcenie regionalnych powiązań kooperacyjnych w system klastrowych powiązań multilateralnych, w tym powiązań inicjatyw klastrowych z instytucjami otoczenia biznesu; parkami naukowo-technologicznymi, instytutami badawczymi, uczelniami wyższymi, przedsiębiorcami oraz samorządem gospodarczym, (4) określenie kierunków strategii inwestycyjnej przedsięwzięć klastrowych w regionie, jako elementu regionalnego systemu wspierania klastrów i zrzeszonych w nich podmiotów, (5) wyznaczenie spójnych ram wsparcia instytucjonalnego i finansowego rozwoju środowiska klastrowego województwa. W 2016 r. bazę członkowską Centrum stanowiło 19 inicjatyw klastrowych, jak również 27 członków zwyczajnych (osoby fizyczne) oraz 45 wspierających (osoby prawne). W 2016 r. Departament Gospodarki UMWW rozpoczął wdrażanie Procesu Certyfikacji Inicjatyw Klastrowych w Województwie Wielkopolskim,

którego jest kwalifikacja współpracy przedsiębiorstw i jednostek naukowych w regionie jako Inicjatywy Klastrowej oraz zdefiniowanie fazy rozwoju Inicjatywy Klastrowej w celu dopasowania wsparcia dedykowanego dla poszczególnych poziomów zaawansowania IK. Szczegółowe działania w tym zakresie obejmują: (a) skatalogowanie istniejących w regionie Inicjatyw Klastrowych, (b) promocję istniejących w regionie Inicjatyw Klastrowych, (c) wsparcie rozwoju IK dopasowane do fazy rozwoju Inicjatywy Klastrowej, (d) budowę świadomości Marki Wielkopolski oraz (e) realizację założeń dokumentów strategicznych Województwa Wielkopolskiego dotyczących rozwoju, innowacji i promocji gospodarczej.

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Województwo wielkopolskie jest jednym z najbardziej rozwiniętych gospodarczo województw w Polsce. Charakteryzuje się wysoką koncentracją kapitału zagranicznego zaangażowanego oraz wysokimi nakładami inwestycyjnymi na 1 mieszkańca. Głównymi atutami województwa pozostawały w 2016 roku:

- równomierny rozwój gospodarczy przy znacznym stopniu uprzemysłowienia oraz wysokim poziomie technologicznym,
- wysoki potencjał kapitału ludzkiego, który jest kształtowany dzięki obecności w województwie najlepszych uczelni wyższych w Polsce,
- dogodne połączenia komunikacyjne (lotnicze, wodne, kolejowe i drogowe).

Województwo wielkopolskie charakteryzuje się ponadprzeciętną ogólną atrakcyjnością inwestycyjną, o czym świadczy przyznanie województwu klasy C wg wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI 2_GN. Region uzyskał także wysokie oceny potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej dla przemysłu kapitałochłonnego i pracochłonnego (klasa C), handlu i napraw (klasa C), zakwaterowanie i gastronomi (klasa C), a także działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (klasa C).

Atrakcyjność inwestycyjną można także określić na podstawie wskaźników rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), opartych na mikroklimatach takich jak: produktywność majątku trwałego, produktywność pracy, samofinansowanie JST oraz nakłady inwestycyjne. Region uzyskał ponadprzeciętne oceny wskaźników RAI dla gospodarki narodowej (klasa C), przemysłu (klasa B), handlu i napraw (klasa A), oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (klasa C).

Województwo wielkopolskie zostało sklasyfikowane na 184 miejscu wśród wszystkich 273 regionów Unii Europejskiej szczebla NUTS 2. Zajęte miejsce klasyfikuje województwo jako posiadające niską atrakcyjność inwestycyjną (klasa E). Przewagą konkurencyjną województwa jest kapitał ludzki (klasa A), który został najlepiej oceniony wśród polskich województw oraz jako 9. wśród wszystkich regionów Unii Europejskiej.

Województwo wielkopolskie jest bardziej atrakcyjne między innymi niż następujące regiony:

Austria: Burgenland;

Belgia: prowincje Hainaut oraz Luxembourg;

Francja: Champagne-Ardenne, Picardie, Basse-Normandie, Bourgogne, Lorraine, Poitou-Charentes, Limousin, Guadeloupe, Martinique, Guyane, Réunion;

Hiszpania: Castilla-La Mancha, Extremadura, Andalucía, Región de Murcia, Canarias;

Holandia: Friesland, Drenthe, Zeeland;

Niemcy: Mecklenburg-Vorpommern, Lüneburg, Weser-Ems, Koblenz, Sachsen-Anhalt;

Portugalia: Norte, Algarve, Centro, Alentejo, Região Autónoma dos Açores, Região Autónoma da Madeira;

Rumunia: Nord-Vest, Centru, Nord-Est, Sud-Est, Sud - Muntenia, Sud-Vest

Słowacja: Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko;

Węgry: Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld;

Wielka Brytania: Cumbria, East Yorkshire and Northern Lincolnshire, Lincolnshire, Cornwall and Isles of Scilly, West Wales and The Valleys;

Włochy: Abruzzo, Molise, Campania, Puglia, Basilicata, Calabria, Sicilia, Sardegna, Marche.

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w województwie wielkopolskim w 2016 r. stanowił ważny czynnik podnoszenia jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególną rolę odgrywały instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw (izby gospodarcze, stowarzyszenia, jednostki badawczo-rozwojowe itd.). Platformą doradczą Samorządu Województwa Wielkopolskiego w obszarze wspierania przedsiębiorczości oraz wdrażania innowacji w gospodarce pozostawało **Wielkopolskie Forum Inteligentnych Specjalizacji**, które rozpoczęło swoją działalność w dniu 19.12.2014 r. W pracach Forum oraz jego 6 grup roboczych (*Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów*, *Wnętrza przyszłości*, *Przemysł jutra*, *Rozwój oparty na ICT*, *Wyspecjalizowane procesy logistyczne* oraz *Nowoczesne technologie medyczne*) uczestniczyło w 2016 r. łącznie 222 osób, reprezentujących 167 podmiotów (osób fizycznych oraz prawnych), będących przedstawicielami biznesu, nauki oraz samorządów lokalnych.

Wsparcie działalności MŚP stanowiło również cel działalności **Wielkopolskiego Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów** (COIE), działającego w strukturze organizacyjnej Departamentu Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Zadanie realizowane było poprzez ułatwienie przedsiębiorstwom, jak również branżowym organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców, dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości usług informacyjnych w zakresie niezbędnym do planowania, organizowania oraz realizacji eksportu i/lub inwestycji poza granicami Polski. W 2016 r. Centrum wykonało 296 usług doradczych *pro-eksport* oraz 47 *pro-biz*. Odbiorcami usług byli przedsiębiorcy z województwa wielkopolskiego.

W 2016 roku działały na terenie województwa wielkopolskiego następujące podstrefy pięciu Specjalnych Stref Ekonomicznych:

1. *Kamiennogórskiej SSE Małej Przedsiębiorczości(1) – Ostrów Wielkopolski;*
2. *Kostrzyńsko-Słubickiej SSE (13) - Buk, Chodzież, Gniezno, Kwilcz, Nowy Tomyśl, Poznań, Przemęt, Sieraków, Stęszew, Swarzędz, Śmigiel, Wągrowiec i Wronki;*
3. *Łódzkiej SSE (6) - Kalisz, Koło Nowe Skalmierzyce, Ostrzeszów, Przykona i Turek;*
4. *Pomorskiej SSE (2) – Czarneków i Piła;*
5. *Wałbrzyskiej SSE Invest Park Sp. z o.o.(10) – Jarocin, Kalisz, Kościan, Krotoszyn, Książ Wielkopolski, Leszno, Pleszew, Rawicz, Śrem i Września.*

Podstrefy Specjalnych Stref Ekonomicznych w województwie wielkopolskim zajmowały (stan w dniu 31.12.2016 r.) łącznie powierzchnię ponad 1125 ha, w tym zagospodarowanych było blisko 698 ha. Pod względem powierzchni zagospodarowanej największymi pozostawały podstrefa Wałbrzyskiej SSE (386,33 ha) oraz podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej SSE (177,15 ha),

najmniejsza natomiast podstrefa Kamiennogórskiej SSE (4,74 ha). Liczba utworzonych miejsc pracy wyniosła we wszystkich podstrefach wielkopolskich 22 480. Wydanych zostało łącznie 87 zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie podstref. Wysokość nakładów inwestycyjnych zamknęła się kwotą 8 576 mln zł.

Wiodącymi branżami w podstrefach były: metalowa, motoryzacyjna, budowlana, wyrobów z tworzyw sztucznych, urządzeń elektrycznych i optycznych, meblarska, chemiczna, wyrobów sanitarnych, konstrukcji stalowych/aluminiowych, opakowań i produkcji gazów technicznych. Pierwotne przywileje dla inwestorów działających w Specjalnych Strefach Ekonomicznych miały być zlikwidowane już w 2014 roku. Dnia 23.07.2013 r. Rada Ministrów zmieniła 14 rozporządzeń dotyczących SSE, przedłużając okres funkcjonowania stref do 31.12.2026 r.

Literatura

EUROSTAT News Release No. 52/2017 : 2015 GDP per capita in 276 EU regions

Wyd. : *EUROSTAT, Bruksela, 30.03.2017*

Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze regon w województwie wielkopolskim w 2016 r.

Wyd.: *Urząd Statystyczny w Poznaniu, 2017*

Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2016. Województwo wielkopolskie

Wyd.: *Szkoła Główna Handlowa w Warszawie na zlecenie PAliIZ, Warszawa, grudzień 2016.*

Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego w grudniu 2016

Wyd. *Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2017.*

Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2016

Wyd. *Bank Pekao SA Warszawa, styczeń 2017 r.*

Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw nr 4/2016.

Wyd.: *Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2017*

Komunikat Prezesa GUS z dnia 18.01.2017 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w grudniu 2016.

Wyd.: *Główny Urząd Statystyczny (Dziennik Urzędowy), Warszawa 2017*

Opracowania i materiały własne Departamentu Gospodarki UMWW

Opracowanie

Stanisław H. Kaj

Główny Specjalista

Oddział Innowacji i Przedsiębiorczości (DRG-1)

Departament Gospodarki UMWW

Poznań, 26.04.2017 r.